

Polónyi István

Debreceni Egyetem

tanulmány

A magyar emberi erőforrás fejlettsége – két nemzetközi mutató tükrében

Számos médiatermék, sőt tudományos munka is szereti azt hangoztatni, hogy Magyarország emberi erőforrásai kiválóak, sőt nem egyszer arról is olvasni, hogy a világ élvonalába tartozóak. Számtalanszor halljuk, olvassuk, hogy hány Nobel-díjasunk volt, s hány kiváló magyar elme játszott kiemelkedő szerepet a tudomány, a technika fejlődésében, és a művészetben. Nem ennek az írásnak a feladata, hogy számba vegye és elemezze, hogy valóban hányan is voltak közülük magyar állampolgárok, amikor jelentős alkotásaik születtek, s hányan éltek volna meg a kitüntetésüket, ha Magyarországon maradnak.

Ebben az írásban azt vizsgáljuk meg, hogy az emberi erőforrás fejlettségének mérésével foglalkozó két széles körben ismert és elfogadott mutató alapján hol is áll Magyarország nemzetközi összehasonlításban.¹

Az elemzés során – miután a két index által vizsgált országok száma különböző – az adatokat az összehasonlíthatóság kedvéért az OECD, az EU és a G20 országok halmazán vizsgáljuk. (Az egyes szervezetek átfedése miatt ez 49 országot jelent.)

Human Capital Index

Az emberi erőforrás fejlettségének mérésére és nemzetközi összehasonlítására több módszert is kimunkáltak. Az egyik ilyen a Human Capital Index, amelyet a World Economic Forum dolgozott ki.² A Human Capital Report először 2013-ban jelent meg, majd 2015-ben és 2016-ban is.

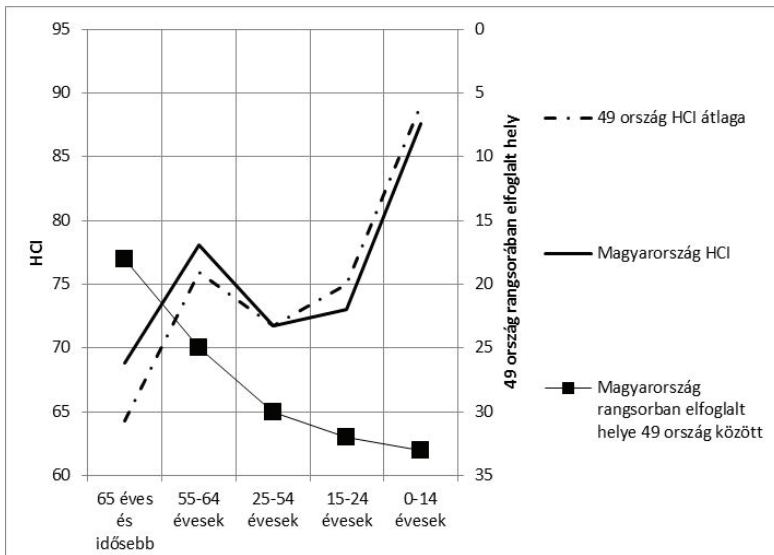
A 2015. és 2016. évi Human Capital Index némileg eltér az először közreadott, 2013-ban alkalmazott módszertől, ezért itt csak az előzőeket tekintjük át. A 2015-ös Human Capital Reportban az index meghatározása öt korcsoportra fókuszál (15 év alattiak, 15–24 évesek, 25–54 évesek, 55–64 évesek és 65 évnél idősebbek) és két fő pillérre, a tanulásra és a foglalkoztatottságra támaszkodva, összesen 46 indikátort foglal magában. A tanulás főpillér esetében a 15 év alatti korcsoportnál az oktatási részvételről és az oktatás minőségéről, a 15–24 éveseknél az oktatási részvételről, az iskolai végzettségről és az oktatás minőségéről, a 25–54 éveseknél az iskolai végzettségről és a munkahelyi képzésről, az 55–64 éveseknél és a 65 évnél idősebbeknél pedig az iskolai végzettségről tartalmaz indikátorokat (összesen 22 mutatót). A foglalkoztatás főpillér esetében a 15 év alatti korcsoportnál a gyermekmunkáról, a 15–24 és a 25–54 éveseknél a gazdasági részvételről és a szakképzettségéről, az 55–64 éveseknél és a 65 évnél idősebbek esetében

a gazdasági részvételről tartalmaz indikátorokat (összesen 24 mutatót). Az egyes mutatókat sztenderdizálják, és az egyes korcsoportokra vonatkozó értékek súlyozva³ adják ki a Human Capital Indexet.

A Human Capital Index alapján 2015-ben Magyarország az összes (124) ország között a 32. volt, 2016-ban a rangsorolt (130) országok között a 33. A 49 legfejlettebb ország rangsorában mindkét évben a 30. volt.⁴ Egyébként mindkét évben Finnország, Norvégia és Svájc volt az összes ország között az élen (ebben a sorrendben).

A 2016. évi HCI index eredményeit vizsgálva azt látjuk, hogy a poszt-socialista országok közül Észtország és Szlovénia messze megelőz bennünket (14. ill. 15. helyezésük), a litvánok, lettek, csehek és oroszok is előttünk állnak. A többi poszt-socialista ország, s a dél-európai, dél-amerikai és ázsiai országok (Japán és Korea kivételével) is mögöttünk vannak. Végeredményben Magyarország nagyjából a 49 fejlett ország átlagával azonos HCI értékkel bírt 2016-ban, (a magyar HCI érték 76,36, a 49 ország átlaga: 76,54).

Ha az index egyes részterületeit, azaz az egyes korcsoportok Human Capital értékeit vizsgáljuk, akkor egyértelművé válik a magyar helyzet tragikumja. Az látszik ugyanis, hogy miközben az idősebb nemzedékek tekintetében a rangsorban kedvezőbb helyzetben vagyunk (a 65 éves idősebb nemzedék esetében a 49 ország között a 18., az 55–63 évesek esetében a 25.) azonban a fiatal nemzedékek esetében már lényegesen alacsonyabb helyezéssel bírnak (a 0–14 éves nemzedék esetében 33., a 15–24 évesek esetében 32. helyen állunk). Mindez arra mutat, hogy korcsoportról korcsoportra csúszunk lefelé a rangsorban. (1. ábra)

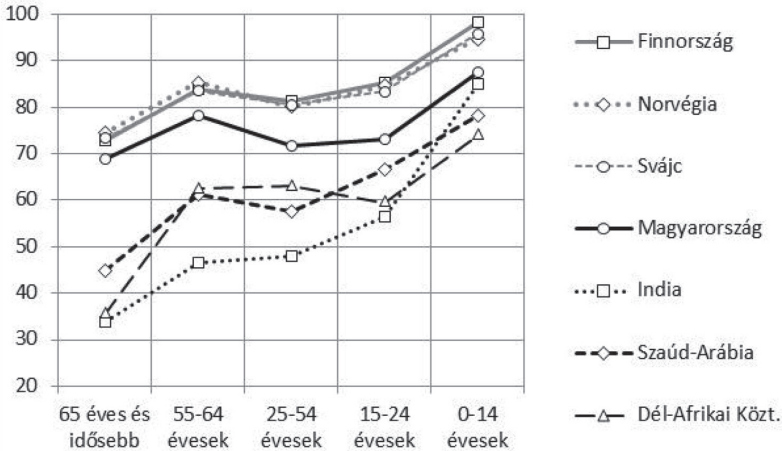

1. ábra. A magyar helyezés a korcsoportok HCI értékeit tekintve, 2016

(forrás: http://www3.weforum.org/docs/HCR2016_Main_Report.pdf adatai alapján saját szerkesztés)

Nagyon jellegzetes trendeket találunk a HCI-ben élen álló országok különböző generációinak jellemzőiben. Mindegyik országra jellemző, hogy minél fiatalabb korcsoportról van szó, annál magasabb a HCI érték, (és annál kisebb a 49 ország HCI értékeinek szórása). A HCI-ben sereghajtó országok⁵ és az élen álló országok esetében a legidősebb korcsoportok HCI értékei között a legnagyobb a különbség. Úgy is fogalmazhatunk,

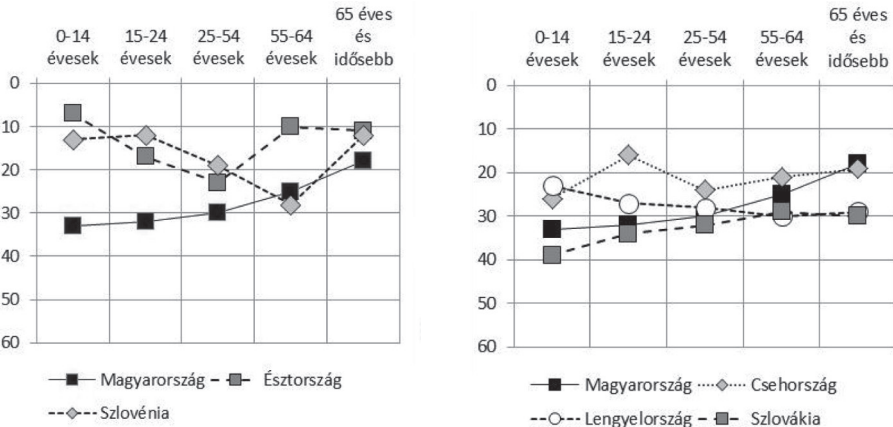
hogyan a sereghajtók és az élenjárók között a különbség az idősebb korosztályok humán-erőforrás-potenciáljából adódik, és ez a különbség a fiatalabb korcsoportok felé csökken, bár nem szűnik meg. Az is látszik azonban, hogy Magyarország esetében a fiatal korosztályok HCI értéke inkább a sereghajtókhoz áll közel, mint az élenjáró országokéhoz. (2. ábra)

2. ábra. A legmagasabb és a legalacsonyabb HCI-vel rendelkező országok nemzedékeinek HCI értékei. (forrás: http://www3.weforum.org/docs/HCR2016_Main_Report.pdf adatai alapján saját szerkesztés)

A posztoszocialista országok között jellegzetes különbségeket látunk. (3. ábra, ahol a könnyebb értelmezhetőség kedvéért az egyes országok korcsoportjainak a 49 ország rangsorában elfoglalt helye van ábrázolva.) Azok az országok, amelyek jelentősen előreléptek a HCI rangsorban (Észtország, Szlovénia – talán nevezhetjük ezeket „feltörekvőknek”) fiatal nemzedékeinek a HCI jellemzői részint 49 ország rangsorában lényegesen magasabbak, mint Magyarországé, részint meghaladják saját idősebb nemzedékeik HCI rangsorbeli helyét. Ugyanakkor a HCI rangsorban lemaradó posztoszocialista országok esetében azt látjuk, hogy a fiatal nemzedékek HCI rangsorban elfoglalt helye alacsonyabb, mint az idősebb nemzedéké. Ilyen Magyarország és Szlovákia. A lengyel és a cseh tendenciák ezeknél valamivel kedvezőbbek, de ezek is elmaradnak a szlovén és az észt konfigurációtól.

Azok az országok, amelyek jelentősen előreléptek a HCI rangsorban (Észtország, Szlovénia – talán nevezhetjük ezeket „feltörekvőknek”) fiatal nemzedékeinek a HCI jellemzői részint 49 ország rangsorában lényegesen magasabbak, mint Magyarországé, részint meghaladják saját idősebb nemzedékeik HCI rangsorbeli helyét.

3. ábra. A „feltörekvő” és a kelet-közép-európai poszt-szocialista országok nemzedékeinek 49 ország rangsorában elfoglalt helyük

(forrás: http://www3.weforum.org/docs/HCR2016_Main_Report.pdf adatai alapján saját szerkesztés)

A 2016. évi Human Capital Index elemzése tehát arra mutat rá, hogy Magyarország helyzete ennek a mérőszámnak a tükrében azért kedvezőtlen, mert nemzetközi összehasonlításban nemzedékről nemzedékre kevésbé növekszik a humán erőforrások potenciálja, mint a fejlett országok átlaga.

1. táblázat. Az egyes korcsoportok HCI értékei a legidősebb (a 65 éves és idősebb) korcsoportéhoz viszonyítva

Korcsoport	0-14 évesek	15-24 évesek	25-54 évesek	55-64 évesek
49 ország átlaga	139%	117%	112%	118%
Magyarország	127%	106%	104%	113%

Forrás: http://www3.weforum.org/docs/HCR2016_Main_Report.pdf adatai alapján

Ennek alapvetően az az oka, hogy részint a magyar iskolázottsági, részint a foglalkoztatási adatok is elmaradnak a 49 fejlett ország átlagos jellemzőitől.

Human Development Index

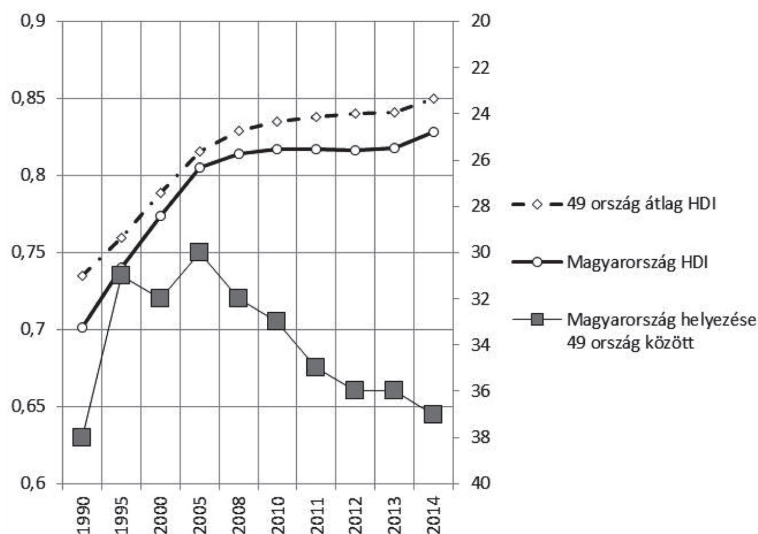
Érdeemes megvizsgálni a hazai humán erőforrás helyzetet a humán fejlettségi index alapján is. Az emberi erőforrás fejlettségét mérő mutatók közül a legrégebbi a Human Development Index (HDI), amelyet az ENSZ 1990 óta közöl.

Az emberi erőforrás fejlettségének indexét, a HDI mutatót 1990-ben dolgozta ki Mahbub ul Haq.⁷ „[Az] „emberi fejlődés index” (Human Development Index, HDI) megalkotásakor (...) az volt a cél, hogy az addig széles körben használatos GDP helyett egy átfogóbb, a társadalmi jelenségek több oldalát megjelenítő mutató kerüljön kidolgozásra.” (Husz, 2002, 24. o.) Célja az volt, hogy a GDP által nem mért fontos értékek alapján rangsorolhatóvá tegye az egyes gazdaságokat. (Heltai, 1998) „Az emberi fejlődés-konceptió a gazdaság teljesítménye mellett még két tényezőt: a hosszú és egészséges

életet és a tanultságot tekinti olyan alapvető dimenziónak, amely mentén való pozitív elmozdulás növeli az emberek választási lehetőségeinek halmazát.” (Husz, 2002, 25. o.) A mutatót tehát e három tényező alapján számítják, amelyeket azonos súllyal vesznek figyelembe. A HDI fejlődése során a három tényező mérési és számbavételi módszere sokat változott. (Husz, 2002)

„Az értékét tekintve 0 és 1 között mozgó index három mutató egyszerű átlagolásával áll elő: a „hosszú és egészséges élet” célkitűzés a születéskor várható élettartamban kerül számszerűsítésre, az „iskolázottságot” olyan arányok képviselik, mint az írástudó felnőtt lakosság, valamint a különböző szintű iskolatípusokba történő beiskolázottak részesedése a népességből, végül az „életszínvonalat” a vásárlóerő-paritáson számított egy főre jutó bruttó hazai termék reprezentálja” (KSH, 2008). Az index kiszámításának sémáját a mellékletben mutatjuk be.

A magyar HDI mutató 1990 és 2005 között mintegy 15%-kal növekedett (lényegében 5 évenként 5%-kal), 2005 és 2014 között viszont kevesebb, mint 3%-kal. Egyértelműen megállapítható, hogy Magyarország HDI értéke a 49 ország átlagához viszonyítva 1990 és 2014 között fokozatosan növekvő elmaradást mutat, s a 49 ország rangsorában elfoglalt helye elég jelentősen esett. (4. ábra)

4. ábra. A 49 fejlett ország, valamint Magyarország Human Development Index értéke (bal oldali skála). Magyarország helyezése 49 ország rangsorában (jobb oldali skála), 1990–2014 között (forrás: <http://hdr.undp.org/en/data#> alapján saját szerkesztés)

A 4. ábrán Magyarország 49 ország közötti rangsorbeli helyének alakulása kísértetiesen hasonlít a 2. ábrán látott trendhez, amely a korcsoportok HCI értékének 49 ország közötti rangsorát mutatta. Ezen nincs mit csodálkozni, hiszen az ország elmúlt negyedszázadban tapasztalható HDI rangsorbeli alakulása nyilvánvalóan összefügg a generációk között tapasztalható HCI trenddel, illetve fordítva is igaz ez az állítás.

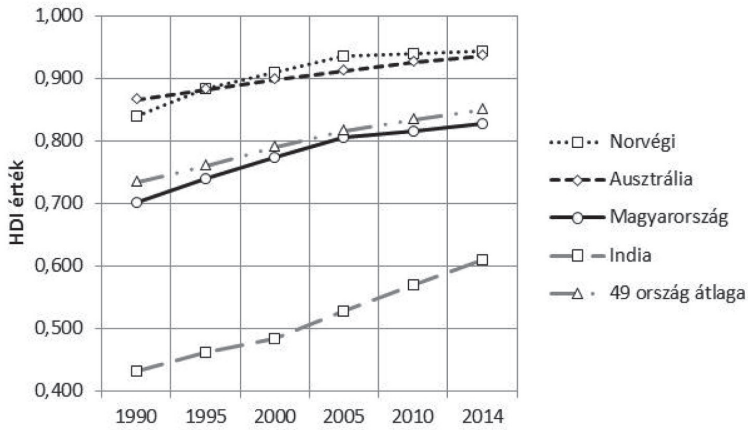
A magyar Human Development Index hosszú távú alakulása azt mutatja, hogy 1995 és 2005 között közeledtünk a legfejlettebb országok átlagához, majd ezt követően lemaradásunk az átlaghoz képest növekszik.

2. táblázat. Magyarország és a 49 legfejlettebb ország HDI értéke, 1990–2014

HDI érték	1990	1995	2000	2005	2010	2014
Magyarország	0,701	0,740	0,774	0,805	0,817	0,828
49 ország átlaga	0,735	0,760	0,789	0,816	0,835	0,850
A magyar és a 49 ország átlagának aránya	95%	97%	98%	99%	98%	97%

Forrás: <http://hdr.undp.org/en/data# alapján>

A 49 legfejlettebb ország közötti sereghajtó és az élenjáró országok HDI adatainak összehasonlítása során azt látjuk (hasonlóan, mint a legmagasabb és a legalacsonyabb HCI-vel rendelkező országok HCI értékeinek nemzedékről nemzedékre történő alakulása során), hogy közelednek egymáshoz a sereghajtók és az élenjárók értékei, továbbá a 49 ország átlagának szórása csökken. (5. ábra)

5. ábra. A legmagasabb, és a legalacsonyabb HDI-vel rendelkező országok, valamint Magyarország és a 49 ország átlagos HDI értéke 1995–2014 között
(forrás: <http://hdr.undp.org/en/data# alapján saját szerkesztés>)

A magyar Human Development Index 2005-ig közeledik a 49 legfejlettebb ország átlagához, majd 2005 után egyre inkább elmarad attól.

Az elmaradásunk okait akkor érthetjük meg, ha a HDI komponenseinek alakulását vizsgáljuk. A születéskor várható élettartam és a nemzeti jövedelem különösen alacsony szintje, valamint az iskolázottsági mutatók közepes színvonala okozza kedvezőtlen helyezésünket. Az indexnek a 49 ország átlagától elmaradó növekedése – s emiatt Magyarország 2010 utáni rangsorbeli lemaradása – abból adódik alapvetően, hogy az iskoláskorú gyermekek iskolában töltött éveinek száma nálunk kisebb ütemben növekedett, mint a 49 ország átlaga. (3. táblázat)

3. táblázat. A Human Development Index komponenseinek (49 ország átlagára, és Magyarországra vonatkozó) értékei, valamint Magyarország rangsora a 49 ország között – 2010 és 2014

	<i>Human Development Index (HDI)</i>	<i>Születéskor várható élettartam (Life expectancy at birth) (év)</i>	<i>Az iskolás korú gyermekek iskolában töltött éveinek átlagos száma (Expected years of schooling) (év)</i>	<i>A 25 éves és idősebb népesség átlagos iskolázottsága (Mean years of schooling) (év)</i>	<i>Egy főre jutó bruttó nemzeti jövedelem⁸ (GNI per capita) (ezer 2008-as ill. 2011-es ppp\$)</i>
49 ország átlaga 2010	0,8120	77,11	10,08	15,32	25,42
szórás	0,0893	5,510	1,805	1,886	12,429
Magyarország HDI 2010	0,805	73,9	11,7	15,3	17,472
Magyarország rangsora 49 ország között 2010	31	36	9	28	33
49 ország átlaga 2014	0,8496	78,36	15,91	10,96	31,40
szórás	0,0727	4,935	1,735	1,798	13,500
Magyarország HDI 2014	0,8280	75,2	15,4	11,6	22,92
Magyarország rangsora 49 ország között 2014	37	39	31	24	35

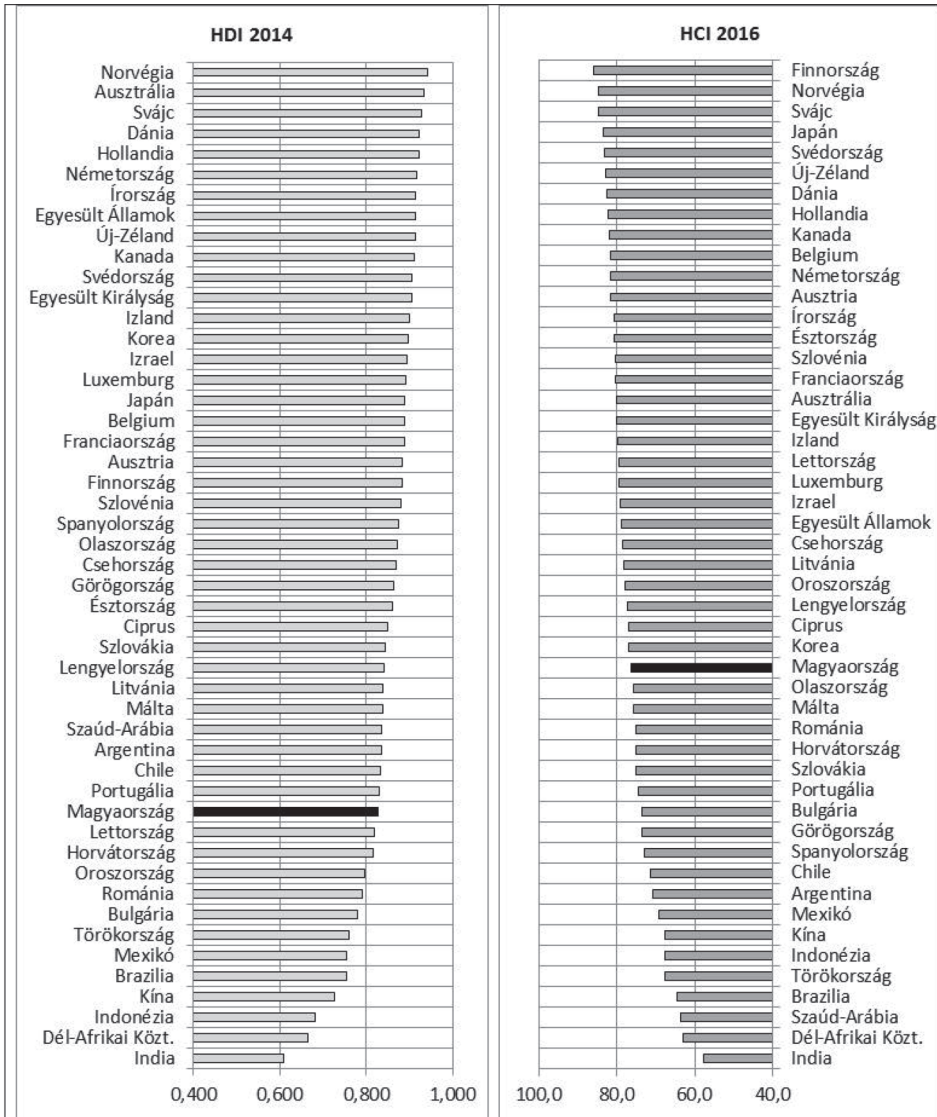
Befejezésül

Magyarország a Human Capital Report 2016-os adatai szerint a 49 fejlett ország között a 30., a 2015. évi Human Development Report 2014-re vonatkozó HDI adatai szerint pedig a 37. (6. ábra)

Különösen a Human Development Index esetében szembevetendő, hogy a balkáni országok mellett dél-amerikai és ázsiai országok állnak mögöttünk. Ez bizony elég messze van azoktól a mítoszoktól, amiket a magyar szellemi nagyságról olvashatunk.

Mind a Human Capital Indexnek a korcsoportokra vonatkozó adatai, mind a Human Development Index hosszú idősorai alapján Magyarország egyre kedvezőtlenebb helyezését – rangsorbeli lecsúszásának – vagyunk tanúi. Ez azt jelenti, hogy a magyar emberi erőforrás a fejlett világ fejlődési ütemétől elmaradó tempóban növekszik. Különösen az utóbbi évtizedre (2005–2014) jellemző, hogy a korábbi felzárkózási trend helyébe fokozatos lemaradás lépett a legfejlettebb országok átlagához viszonyítva (mint azt a 2. táblázaton, ill. az 5. ábrán látható).

Mindkét index esetében a lemaradás alapvető oka az iskolázottság növekedési ütemének elmaradása a fejlett világ átlagos növekedési tempójától. Sajnos ezt a tendenciát különösen erősíti a 2010-es kormányváltást követően átalakult oktatáspolitikai, amely részint a felsőoktatás visszafogását tűzi ki célul, a szakképzést választó tanulók aránynövelése végett,⁹ részint a középfokú oktatásban a szakképző iskolák térnyerését erőlteti, az érettségit adó középiskolákhoz képest.¹⁰ Mindezek nyomán mind a HCI, mind a HDI rangsorait tekintve Magyarország lemaradása nyilvánvalóan tovább fog növekedni.

6. ábra. A 49 legfejlettebb ország 2014-es Human Development Indexe és 2016-os Human Capital Indexe 2016-ban

(forrás: http://www3.weforum.org/docs/HCR2016_Main_Report.pdf valamint <http://hdr.undp.org/en/data#> alapján saját szerkesztés)

Jegyzetek

¹ Az összehasonlítás egy korábbi változata, amely ugyan több hasonló indexre kiterjed, de elemzése kevésbé mélyre hatoló, mint ezen írásé: Polónyi, 2016.

² A World Economic Forum (Világgazdasági Fórum) 1971-ben alakult non-profit alapítvány, székhelye a svájci Genfben van. Független, nem kötődik sem pártokhoz, sem érdekcsoportokhoz. Szoros együttműködésben áll az összes jelentős nemzetközi szervezettel. A Fórum talán legszélesebb körben ismert rendezvénye az évente Davosban megrendezett konferencia. (Lásd: <http://www.weforum.org/history>) A Fórum rendkívül sok globális problémákkal foglalkozó átfogó elemzést ad ki. Ilyen többek között a The Global Competitiveness Report, valamint, amelyekkel könyvünkben többször is foglalkozunk a The Human Capital Report, és a The Global Gender Gap Report.

³ 15 év alattiak:15–24 évesek:25–54 évesek:55–64 évesek:65 évnél idősebbek – Súlyozás (%)=26:16:41:9:8)

⁴ 2015-ben Szingapúr és Ukrajna, 2016-ban Szingapúr, Ukrajna és Kazahsztán volt előttünk, amely országok nem tartoznak bele a 49 legfejlettebb ország közé.

⁵ 2016-ban a 49 legfejlettebb országból az utolsó három India, Szaúd-Arábia és a Dél-Afrikai Köztársaság (ebben a sorrendben).

⁶ 2016-ban a 49 legfejlettebb országból az első három: Finnország, Norvégia, Svájc (ebben a sorrendben).

⁷ Mahbub ul Haq (1934 – 1998) pakisztáni közgazdász, aki 1970-1982 között a Világbankban Director of Policy Planning, majd a 1982-1988 között Pakisztán pénzügyminisztere volt. 1989-ben nevezték ki az UNDP különleges tanácsadójának. Ő vezette azt a nemzetközi tudóscsoportot, amely elkészítette az első Human Development Report-ot, ami 1990 óta évente elkészül. 1996-ban megalapította a Development Center-t a pakisztáni Iszlámábadban. (forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/Mahbub_ul_Haq)

⁸ A GNI (= Gross National Income), vagy magyarul bruttó nemzeti jövedelem a GDP-ből számított mutató, amelyben figyelembe veszik a külföldről kapott jövedelmeket, de levonják a kiáramlott jövedelmeket. (<http://ecopedia.hu/gni>)

⁹ Lásd Nemzetgazdasági Minisztérium Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkárságának Szakképzési és Felnőttképzési Főosztálya által 2011-ben közreadott, *Koncepció a szakképzési rendszer átalakítására, a gazdasági igényekkel való összehangolására* című anyag (51-52. oldal)

¹⁰ Lásd Nemzetgazdasági Minisztérium *Szakképzés a gazdaság szolgálatában* című, 2015. évi anyagát, amely a szakközépiskolai előszakképzés szűk szakképzéssé alakításával, a szakközépiskola általános tananyagainak visszaszorításával és a szakközépiskola szakiskolává züllesztésével akarja a szakképzési kibocsátást bővíteni.

Irodalom

Human Development Report. (2015). UNDP, New York. 2016. júliusi megtekintés, http://hdr.undp.org/sites/default/files/2015_human_development_report.pdf. DOI: 10.18356/ealef3b1-en

Human Development Report. (2010). UNDP, New York. 2016. júliusi megtekintés, http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/270/hdr_2010_en_complete_reprint.pdf. DOI: 10.18356/e5a0500a-en

Husz Ildikó (2002): Az emberi fejlődés indexe. In: Lengyel György (szerk.): *Indikátorok és elemzések. Műhelytanulmányok a társadalmi jelzőszámok témaköréből.* BKÁE, Budapest. 2011. júliusi megtekintés, <http://www.lib.uni-corvinus.hu/pdf/indikatorok.pdf>

Koncepció a szakképzési rendszer átalakítására, a gazdasági igényekkel való összehangolására. (2011). A Nemzetgazdasági Minisztérium Foglalkoztatáspolitikáért Felelős Államtitkárságának Szakképzési és Felnőttképzési Főosztálya. 2015. decemberi megte-

kintés, https://www.nive.hu/Downloads/Hirek/DL.php?f=szakkepzesi_koncepcio.pdf

Polónyi István (2016): *Emberi erőforrásaink 21. százada.* Gondolat, Budapest.

Szakképzés a gazdaság szolgálatában (kivonat). (2015). Nemzetgazdasági Minisztérium. 2015. decemberi megtekintés, http://ngmszakmaiteruletek.kormany.hu/download/5/8f/d0000/szakkepzesi_koncepcio_Summary_20150129.doc

The Human Capital Report. (2015). *Employment, Skills and Human Capital Global Challenge Insight Report.* 2015. decemberi megtekintés, http://www3.weforum.org/docs/WEF_Human_Capital_Report_2015.pdf

The Human Capital Report. (2016). *Insight Report, World Economic Forum.* 2016. júliusi megtekintés, http://www3.weforum.org/docs/HCR2016_Main_Report.pdf

Melléklet

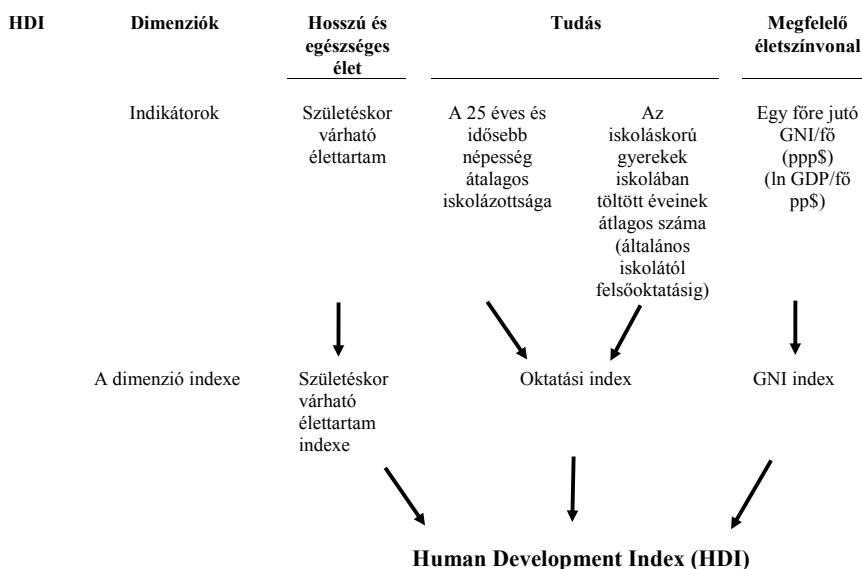
A 2015. évi Human Capital Index pillérei és indikátorai

	<i>15 év alattiak</i>	<i>15–24 évesek</i>	<i>25–54 évesek</i>	<i>55–64 évesek</i>	<i>65 évnél idősebbek</i>
TANULÁS	Oktatási részvétel	Oktatási részvétel	Iskolai végzettség	Iskolai végzettség	Iskolai végzettség
	Alapfokú oktatás részvételi ráta	Felsőfokú oktatás részvételi arány	Alapfokú végzettséggel rendelkezők aránya	Alapfokú végzettséggel rendelkezők aránya	Alapfokú végzettséggel rendelkezők aránya
	Középfokú oktatás részvételi ráta	Szakképzés részvételi arány	Középfokú végzettséggel rendelkezők aránya	Középfokú végzettséggel rendelkezők aránya	Középfokú végzettséggel rendelkezők aránya
	Alapfokú oktatás benmaradási arány		Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya	Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya	Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya
	A nők és férfiak részvételi arány különbsége a középfokú oktatásban				
		Iskolai végzettség			
		Alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezők aránya			
		Középfokú végzettséggel rendelkezők aránya			
	Oktatás minősége	Oktatás minősége	Munkahelyi képzés		
	Általános iskola minősége	Az oktatási rendszer minősége	Alkalmazottak képzési szolgáltatása		
		Ifjúsági írástudás arány	Gazdaság komplexitása		

	15 év alattiak	15–24 évesek	25–54 évesek	55–64 évesek	65 évnél idősebbek
FOGLALKOZTATOTTSÁG	Kiszolgáló-látottság	Gazdasági részvétel	Gazdasági részvétel	Gazdasági részvétel	Gazdasági részvétel
	Gyermekmunka előfordulása	Munkaerő-piaci részvétel	Munkaerő-piaci részvétel	Munkaerő-piaci részvétel	Munkaerő-piaci részvétel
		Munkanélküliségi ráta	Munkanélküliségi ráta	Munkanélküliségi ráta	Munkanélküliségi ráta
		Alul-foglalkoztatottsági ráta	Alul-foglalkoztatottsági ráta	Alul-foglalkoztatottsági ráta	Alul-foglalkoztatottsági ráta
		Nem foglalkoztatott oktatási vagy képzési ráta	Férfiak és nők foglalkoztatásának különbségi rátája	Születéskor várható egészségben töltött várható élettartam	65 éves kor után egészségben töltött várható élettartam
		Tartós munkanélküliségi ráta			
		Szakképzettség	Szakképzettség		
		Túlképzés előfordulása	Magasan képzett foglalkoztatás előfordulása		
		Alulképzés előfordulása	Közepesen képzett foglalkoztatás előfordulása		
		Sokoldalú ismeret (Skill diversity)	Alacsonyán képzett foglalkoztatottak		

Forrás: *The Human Capital Report, 2015.*

(http://www3.weforum.org/docs/WEF_Human_Capital_Report_2015.pdf, 3-4. o.)

A Human Development Index kiszámítási sémája